# GENERALINIO ADVOKATO PEDRO CRUZ VILLALÓN IŠVADA, pateikta 2010 m. birželio 22 d.[1]

## I — Įžanga

1. *Grondwettelijk Hof* (Konstitucinis teismas, Belgija) Teisingumo Teismo prašo nuspręsti dėl 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis[2] (Universaliųjų paslaugų direktyva), nuostatų, kuriomis reglamentuojamas įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas kompensavimas, apimties. Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas turėtų nustatyti, ar pagal minėtą direktyvą, aiškinamą kartu su 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva)[3], teisės aktų leidėjas gali veikti kaip nacionalinė reguliavimo institucija, ir, remdamasis vien iki telekomunikacijų rinkos liberalizavimo atliktu sąnaudų įvertinimu, nustatyti, kad nuostolingas universaliųjų paslaugų teikimas yra „nepagrįstai didelė prievolė“.

2. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą didžiausias dėmesys skiriamas su visais įpareigojimais teikti universaliąsias paslaugas susijusias kompensacijas reglamentuojantiems Belgijos teisės aktams, tačiau pagrindinė byla iš esmės susijusi su konkrečia paslauga – su vadinamaisiais socialiniais tarifais. Iš tikrųjų į Belgijos teisės aktus, reglamentuojančius kompensacijas už šių paslaugų teikimą, atkreipė dėmesį ir Europos Komisija, kuri Teisingumo Teisme pareiškė ieškinį dėl įsipareigojimų nevykdymo šiuo metu nagrinėjamoje byloje *Komisija prieš Belgiją* (C-222/08), kurioje pateikiu išvadą tą pačią dieną kaip ir išvadą šioje byloje.

3. Per šią prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą kelios telekomunikacijų įmonės *Grondwettelijk Hof* pareiškė ieškinį dėl, jų manymu, Konstitucijai prieštaraujančio įstatymo, reglamentuojančio kompensacijas už universaliųjų telekomunikacijų paslaugų teikimą, panaikinimo. Ieškovės pagrindinėje byloje teigia, kad yra diskriminuojamos istorinio operatoriaus, t. y. *Belgacom NV*, atžvilgiu, nes už šių paslaugų teikimą gaudamas kompensaciją jis įgyja pranašumą, dėl kurio nukenčia kitos įmonės.

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — OL L 108, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 367.

3 — OL L 108, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 349, toliau – Pagrindų direktyva.

4. Todėl *Grondwettelijk Hof* kreipiasi į Teisingumo Teismą prašydamas pateikti išaiškinimą dėl nacionalinių reguliavimo institucijų pobūdžio pagal Europos Sąjungos teisę ir dėl kompensavimo už universaliųjų paslaugų teikimą būdo atsižvelgiant į Direktyvą 2002/22.

## II — Taikytini teisės aktai

A — *Europos Sąjungos teisė*

5. Pagrindų direktyvoje išdėstytos bendrosios nacionalinėms reguliavimo institucijoms taikytinos nuostatos. Nagrinėjant šią bylą būtina paminėti 3 straipsnį, kuris suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad visas užduotis, kurios šioje direktyvoje ir specifinėse direktyvose priskiriamos nacionalinėms reguliavimo institucijoms, vykdytų kompetentinga institucija.

2. Valstybės narės garantuoja nacionalinių reguliavimo institucijų savarankiškumą užtikrindamos, kad jos teisiškai būtų atskirtos ir funkciškai nepriklausomos nuo visų organizacijų, teikiančių elektroninių ryšių tinklus, įrangą ir paslaugas. Valstybės narės, kurioms nuosavybės teise priklauso ar kurios valdo įmones, teikiančias elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas, užtikrina, kad reguliavimo funkcija būtų veiksmingai atskirta nuo veiklos, susijusios su nuosavybės teise ir [arba] valdymu.

3. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės reguliavimo institucijos vykdytų savo įgaliojimus nešališkai ir skaidriai.

4. Valstybės narės užduotis, kurias turi atlikti nacionalinės reguliavimo institucijos, skelbia lengvai prieinama forma, ypač tais atvejais, kai užduotys skiriamos kelioms institucijoms. <...>. Kai kompetencija tokiais klausimais priklauso kelioms institucijoms, valstybės narės užtikrina, kad kiekvienos institucijos užduotys būtų skelbiamos lengvai prieinama forma.

<...>

6. Valstybės narės Komisijai praneša [apie] visas nacionalines reguliavimo institucijas, kurioms pagal šią direktyvą ir specifines direktyvas yra pavestos užduotys, ir [apie] jų atitinkamą atsakomybę.“

6. Direktyvoje 2002/22 patikslinamos Pagrindų direktyvos nuostatos, susijusios su telekomunikacijų paslaugoms būdingu universaliųjų paslaugų aspektu.

7. Direktyvos 2002/22 3 straipsnyje valstybės narės raginamos užtikrinti, kad kitokiomis nei įprasta sąlygomis teikiamos telekomunikacijų paslaugos būtų kokybiškos ir už prieinamą kainą.

8. Pagrindinės paslaugos Direktyvos 2002/22 prasme – tai: a) sujungimas su viešuoju telefono ryšio tinklu fiksuotoje vietoje prieinama kaina; b) pakankamas taksofonų skaičius ir galimybė iš bet kurio telefono nemokamai paskambinti skubaus iškvietimo telefono numeriais, pirmiausia bendru Europos skubaus iškvietimo telefono numeriu 112; c) abonentų knygos informacija ir informacijos apie abonentus teikimo paslaugos; ir d) tam tikros priemonės, skirtos socialiniu požiūriu labiausiai pažeidžiamiems asmenims, kaip antai gyvenantiems kaimo ar atskirtose vietovėse, pagyvenusiems žmonėms, neįgaliesiems arba gaunantiems mažas pajamas, kad jie galėtų naudotis universaliosiomis paslaugomis tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir kiti.

9. Direktyvos 2002/22 8 straipsnis susijęs su universaliųjų paslaugų teikėjų paskyrimu:

„1. Valstybės narės gali paskirti vieną ar kelias įmones universaliųjų paslaugų teikimui visoje nacionalinėje teritorijoje užtikrinti, kaip nurodyta 4, 5, 6 ir 7 straipsniuose ir atitinkamais atvejais 9 straipsnio 2 dalyje. Valstybės narės gali paskirti skirtingas įmones ar įmonių grupes atskiriems skirtingiems universaliųjų paslaugų elementams teikti ir (arba) aprėpti skirtingas nacionalinės teritorijos dalis.

2. Skirdamos įmones universaliosioms paslaugoms teikti visoje teritorijoje ar jos dalyje, valstybės narės taiko veiksmingą, objektyvų, skaidrų ir nediskriminacinį mechanizmą, kad *a priori* gali būti paskirta bet kuri įmonė. Paskyrimo metodai užtikrina, kad universaliosios paslaugos bus teikiamos ekonominiu požiūriu efektyviai, ir jie gali būti naudojami kaip priemonė universaliųjų paslaugų įpareigojimų grynosioms sąnaudoms nustatyti pagal 12 straipsnį.“

10. Pagal Direktyvos 2002/22 dešimtą konstatuojamąją dalį „prieinama kaina“ reiškia „kainą, kurią nustato valstybės narės nacionaliniu lygiu atsižvelgdamos į konkrečias nacionalines sąlygas; gali būti nustatomi bendri

tarifai nepriklausomai nuo vietos arba specialūs tarifai mažas pajamas gaunantiems paslaugų gavėjams. Prieinamos kainos siejamos su atskirų vartotojų galėjimu tvarkyti ir valdyti savo išlaidas“.

11. Socialiniai tarifai bendrai reglamentuojami Direktyvos 2002/22 9 straipsnyje:

„1. Nacionalinės reguliavimo institucijos kontroliuoja 4, 5, 6 ir 7 straipsniuose nurodytų universaliųjų paslaugų įpareigojimų, kuriuos vykdo paskirtosios įmonės, mažmeninių tarifų pasikeitimus ir lygį, lygindamos su nacionalinėmis vartotojų kainomis ir pajamomis [Nacionalinės reguliavimo institucijos stebi paslaugų, kurioms pagal 4, 5, 6 ir 7 straipsnius taikomi įpareigojimai teikti universaliąsias paslaugas ir kurias teikia paskirtosios įmonės, mažmeninių tarifų pokyčius ir lygį, pirmiausia nacionalinių vartotojų kainų ir pajamų atžvilgiu].

2. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalines sąlygas, gali reikalauti, kad paskirtosios įmonės vartotojams pateiktų tarifų pasirinkimo galimybes ar paketus, kurie skiriasi nuo įprastomis komercinėmis sąlygomis taikomų tarifų, visų pirma siekdamos užtikrinti, kad mažas pajamas ar specialius socialinius poreikius turintys asmenys galėtų naudotis viešai prieinama telefono ryšio paslauga.

3. Numatydamos, kad paskirtosios įmonės privalo suteikti specialių tarifų pasirinkimo galimybes arba laikytis nustatytų aukščiausių ar vidutinių pagal geografinius rajonus kainų ar kitų panašių reikalavimų, valstybės narės taip pat gali užtikrinti, kad nustačius, jog tam tikri vartotojai turi mažas pajamas ar specialius socialinius poreikius, jiems būtų teikiama parama.

<...>.“

12. Siekiant užtikrinti universaliųjų paslaugų veiksmingumą Direktyvos 2002/22 13 straipsnyje nustatytas toks įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas finansavimo metodas:

„1. Kai, remdamosi 12 straipsnyje nurodytu grynųjų sąnaudų apskaičiavimu, nacionalinės reguliavimo institucijos nustato, kad įmonei universaliosios paslaugos įpareigojimai yra nepagrįstai didelė prievolė, valstybės narės paskirtosios įmonės prašymu nusprendžia:

a) pradėti skaidriai taikyti tai įmonei nustatytų grynųjų sąnaudų kompensavimo iš viešųjų lėšų mechanizmą ir (arba)

b) paskirstyti universaliųjų paslaugų įpareigojimų grynąsias sąnaudas elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjams.

2. Kai grynosios sąnaudos paskirstomos pagal šio straipsnio 1 dalies b punktą, valstybės narės nustato sąnaudų paskirstymo mechanizmą, kurį administruoja nacionalinė reguliavimo institucija arba nuo naudos gavėjų nepriklausoma įstaiga, nacionalinei reguliavimo institucijai prižiūrint. Finansuoti galima tik 3–10 straipsniuose nustatytų įpareigojimų grynąsias sąnaudas, apskaičiuotas pagal 12 straipsnį.

3. Sąnaudų paskirstymo mechanizmas taikomas laikantis skaidrumo, kuo mažesnio rinkos iškraipymo, nediskriminavimo ir proporcingumo principų pagal IV priedo B dalies nuostatas. Valstybės narės gali nereikalauti įnašų iš įmonių, kurių nacionalinė apyvarta yra mažesnė už nustatytą ribą.

4. Visi mokesčiai, susiję su universaliųjų paslaugų įpareigojimų sąnaudų paskirstymu, turi būti išskaidyti ir kiekvienai įmonei nurodyti atskirai. Tokie mokesčiai neturi būti taikomi ir renkami iš įmonių, kurios valstybės narės, nustačiusios sąnaudų paskirstymo mechanizmą, teritorijoje paslaugų neteikia.“

13. Prieš skiriant kompensaciją įvertinamos universaliųjų paslaugų teikimo sąnaudos, kurių apskaičiavimo sistema nustatyta Direktyvos 2002/22 12 straipsnyje:

„1. Kai nacionalinės reguliavimo institucijos mano, kad 3–10 straipsniuose nurodytų universaliųjų paslaugų teikimas paskirtosioms įmonėms gali būti nepagrįstai didelė prievolė, jos apskaičiuoja universaliųjų paslaugų teikimo grynąsias sąnaudas.

Tuo tikslu nacionalinės reguliavimo institucijos:

a) pagal IV priedo A dalį apskaičiuoja universaliųjų paslaugų įpareigojimų grynąsias sąnaudas atsižvelgdamos į rinkos naudą, kurią gauna įmonė, paskirta teikti universaliąsias paslaugas; arba

b) pasinaudoja universaliųjų paslaugų teikimo grynosiomis sąnaudomis, kurios yra nustatytos taikant skyrimo mechanizmą pagal 8 straipsnio 2 dalį.

2. Sąskaitas ir (arba) kitą informaciją, kuria remiantis apskaičiuojamos universaliųjų paslaugų įpareigojimų grynosios sąnaudos pagal šio straipsnio 1 dalies a punktą, patikrina arba auditą atlieka nacionalinė reguliavimo institucija arba nuo suinteresuotų šalių nepriklausoma įstaiga ir patvirtina nacionalinė

reguliavimo institucija. Sąnaudų apskaičiavimo rezultatai ir audito išvados turi būti viešai prieinami.“

14. Minėtoje IV priedo A dalyje nustatyta:

„<...>

Universaliųjų paslaugų įpareigojimų grynosios sąnaudos – tai [skirtumas tarp] paskirtosios įmonės grynosios sąnaudos [grynųjų sąnaudų], kai ji dirba teikdama universaliąsias paslaugas, ir jos grynosios sąnaudos [grynųjų sąnaudų], kai ji dirba tokių paslaugų neteikdama. Ši taisyklė taikoma nepriklausomai nuo to, ar tam tikroje valstybėje narėje tinklas yra iki galo išplėtotas, ar jis dar plėtojamas ir plečiamas. Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad būtų teisingai apskaičiuotos sąnaudos, kurių paskirtoji įmonė būtų nusprendusi vengti, jei jai nebūtų nustatyti universaliųjų paslaugų įpareigojimai. Apskaičiuojant grynąsias sąnaudas, reikia įvertinti ir naudą, įskaitant nematerialią naudą, kurią gauna universaliųjų paslaugų operatorius.

Apskaičiuojama remiantis sąnaudomis, priskiriamomis:

i) konkrečių paslaugų elementams, kurie gali būti teikiami tik nuostolingai arba tokiomis sąlygomis, kurios peržengia įprastų komercinių normų ribas.

Į šią kategoriją gali įeiti tokie paslaugos elementai: prieiga prie telefono ryšio paslaugų ypatingais atvejais, galimybė naudotis tam tikrais taksofonais, tam tikros paslaugos ar įranga žmonėms su negalia ir t. t.;

ii) konkretiems galutiniams paslaugų gavėjams ar jų grupėms, kurie, atsižvelgiant į konkretaus tinklo ir paslaugos teikimo sąnaudas, gaunamas pajamas ir valstybės narės nustatytas vidutines kainas geografiniu pagrindu, gali būti aptarnaujami tik su nuostoliu ar tokiomis sąnaudomis, kurios viršija įprastas komercines normas.

Į šią kategoriją įeina tie galutiniai paslaugų gavėjai ar jų grupės, kurių komercinis operatorius, neturintis įpareigojimo teikti universaliąsias paslaugas, neaptarnautų.

Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas specifinių aspektų grynosios sąnaudos apskaičiuojamos atskirai, kad būtų išvengta dvigubo tiesioginės ar netiesioginės naudos ir sąnaudų apskaitymo. Bendros įmonės patiriamos universaliųjų paslaugų grynosios sąnaudos – tai universaliųjų paslaugų visų konkrečių komponentų grynųjų sąnaudų suma atsižvelgiant į nematerialią naudą. Nacionalinė reguliavimo institucija atsako už grynųjų sąnaudų patikrinimą.“

B — *Belgijos teisė*

15. 2005 m. birželio 13 d. Elektroninių ryšių įstatyme, iš dalies pakeistame 2007 m. balandžio 25 d. įstatymu (toliau – iš dalies pakeistas 2005 m. įstatymas), nustatyta universaliųjų paslaugų finansavimo sistema atskiriant socialinius tarifus nuo kitų įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas.

16. Iš dalies pakeisto 2005 m. įstatymo 74 straipsnyje (jo redakcijoje, iš dalies pakeistoje 2007 m. balandžio 25 d. įstatymo 173 straipsniu) išdėstyti pagrindiniai principai, kuriais vadovaujamasi skiriant kompensacijas operatoriams, „tam tikroms vartotojų kategorijoms taikomus specialius tarifus“ laikant socialiniu universaliųjų paslaugų komponentu[4].

17. Belgijos pašto paslaugų ir telekomunikacijų institutas (toliau – Institutas) kasmet ministrui pateikia ataskaitą, kurioje nurodomas įvairių įmonių turimas „socialinių abonentų“ skaičius, palyginti su jų užimama rinkos dalimi viešojo telefono ryšio paslaugų sektoriuje[5].

18. Kompensaciją už „socialinius tarifus“ atitinkamiems operatoriams pagal Institutui pateiktą prašymą turi mokėti juridinio asmens statusą turintis ir Institutui pavaldus fondas[6].

19. Siekiant kompensuoti kiekvienai įmonei tenkančius su „socialiniais klientais“ susijusius įpareigojimus minėto 74 straipsnio šeštoje ir septintoje pastraipose numatytas lėšų paskirstymas atsižvelgiant į jos bendrąją apyvartą. Kompensacijos mokėtinos nedelsiant, nors tos, kurios gautinos tarpininkaujant fondui, faktiškai išmokamos tik jam pradėjus veikti arba vėliausiai per metus nuo 74 straipsnio įsigaliojimo dienos[7].

20. Institutas pagal priede nurodytą metodą apskaičiuoja grynąsias „socialinių tarifų“ sąnaudas kiekvienam prašymą dėl to pateikusiam operatoriui[8]. Be to, Institutas gali nustatyti sąnaudų ir kompensacijų apskaičiavimo taisykles neperžengdamas šio įstatyme nustatytų ribų[9].

21. Pagal 2005 m. birželio 13 d. įstatymo priedo 45a straipsnį grynosios socialinių tarifų sąnaudos yra pajamų, kurias įmonė gautų įprastomis ekonominėmis sąlygomis, ir pajamų, kurias ji iš tiesų gauna taikydama šiame įstatyme numatytas nuolaidas asmenims, kuriems taikomi socialiniai tarifai, skirtumas. Be to, šiame straipsnyje nustatyta pereinamojo laikotarpio taisyklė, pagal kurią pirmaisiais penkeriais metais nuo šio įstatymo įsigaliojimo kompensacijos, kurias (prireikus) gauna istoriniai paslaugų teikėjai, sumažinamos Instituto nustatytu procentiniu dydžiu,

4 — Įstatymo 74 straipsnio pirma pastraipa.
5 — 74 straipsnio trečia pastraipa.
6 — 74 straipsnio ketvirta pastraipa.
7 — 74 straipsnio aštunta pastraipa.
8 — 74 straipsnio devinta pastraipa.
9 — 74 straipsnio dešimta pastraipa.

atsižvelgiant į netiesioginę naudą. Institutas atsižvelgia į skaičiavimus, kuriuos atliko nustatydamas šio paslaugų teikėjo taikomų socialinių tarifų grynąsias sąnaudas.

22. 2007 m. balandžio 25 d. įstatymo 202 straipsnyje išaiškinama 2005 m. birželio 13 d. įstatymo 74 straipsnio paskutinė pastraipa, kurioje nustatyta, kad kompensacijos mokėtinos nedelsiant. 202 straipsnyje nurodyta, kad rengiant minėtą 2005 m. birželio 13 d. įstatymą pagal Direktyvoje 2002/22 nustatytas sąlygas, remiantis istorinio universaliųjų paslaugų teikėjo paraiška ir Institutui nustačius grynąsias šių paslaugų teikimo sąnaudas, Belgijos įstatymų leidėjas, kaip nacionalinė reguliavimo institucija, įvertino buvusiai monopolinei įmonei tenkančias pareigas. Teisės aktų leidėjas padarė išvadą, kad atsižvelgiant į netiesioginį pelną (įskaitant nematerialią naudą) kiekviena deficitinė situacija reiškia nepagrįstai didelę prievolę.

**III — Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas**

23. 2007 m. lapkričio 8 d. *Base NV*, *Euphony Benelux NV*, *Mobistar NV*, *Uninet International NV*, *T2 Belgium NV* ir *KPN Belgium NV* pareiškė *Grondwettelijk Hof* ieškinį dėl 2007 m. balandžio 25 d. įstatymo panaikinimo, remdamosi Belgijos Konstitucijos 10 ir 11 straipsnių pažeidimu.

24. Ieškovės pagrindinėje byloje kritikuoja skirtingą, palyginti su *Belgacom NV*, jų vertinimą, kylantį iš minėtų nuostatų, nes tai, kad universaliosios paslaugos buvusiai monopolinei įmonei yra „nepagrįstai didelė prievolė“, nustatė teisės aktų leidėjas, todėl ir šis pripažinimas ateityje gali būti pakeistas tik įstatymu. Kita vertus, konstatuoti, kad ieškovėms pagrindinėje byloje nustatyta nepagrįstai didelė prievolė, ir prireikus šį konstatavimą peržiūrėti gali tik Institutas.

25. Ieškovės priduria, kad apskaičiuodamas grynąsias *Belgacom NV* sąnaudas teisės aktų leidėjas rėmėsi 2001 finansinių metų apskaitos dokumentų duomenimis, o jų grynąsias sąnaudas Institutas apskaičiavo remdamasis dabartiniais duomenimis.

26. Tačiau atsižvelgdamas į tai, kad teisės aktų leidėjas, veikdamas kaip nacionalinė reguliavimo institucija, nurodė, jog nuostolingai teikiamos universaliosios paslaugos yra „nepagrįstai didelė prievolė“ visiems teikėjams, *Grondwettelijk Hof* patikslina savo požiūrį pateikdamas tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2002/22/EB 12 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jis leidžia kompetentingam valstybės narės įstatymų leidėjui,

veikiančiam kaip nacionalinė reguliavimo institucija, bendrai ir remiantis universaliųjų paslaugų teikėjo, kuris anksčiau buvo vienintelis teikėjas, grynųjų sąnaudų apskaičiavimu, nustatyti, kad paskirtoms universaliųjų paslaugų teikėjomis įmonėms universaliųjų paslaugų teikimas gali būti nepagrįstai didelė prievolė?“

**IV — Procesas Teisingumo Teisme**

27. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2008 m. rugsėjo 8 dieną.

28. Rašytinės pastabas pateikė *Base NV, Belgacom NV*, Belgijos vyriausybė ir Komisija.

29. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir byla C-222/08 2010 m. kovo 17 d. buvo nagrinėjami bendrame teismo posėdyje. Jame dalyvavo *Base NV ir kt.*, *Belgacom NV*, Belgijos vyriausybės ir Komisijos atstovai.

**V — Prejudicinio klausimo analizė**

30. Asižvelgiant į tai, kaip *Grondwettelijk Hof* suformulavo klausimą, reikia nustatyti, pirma, ar Belgijos teisės aktų leidėjas veikė pagal Direktyvą 2002/22, padarydamas aiškinamąjį ir atgaline data taikomą konstatavimą, kaip antai padarytasis 2007 m., nors minėtoje direktyvoje aiškiai įtvirtinta nacionalinių reguliavimo institucijų teisė priimti tokį sprendimą. Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, reikėtų nustatyti, antra, ar bendras ir abstraktus tik su *Belgacom NV*, buvusia monopoline įmone, susijusių duomenų vertinimas gali būti taikomas ir kitoms įmonėms neatsižvelgiant į konkrečią jų padėtį.

A — *Dėl nacionalinių reguliavimo institucijų ir Belgijos teisės aktų leidėjo įsikišimo*

31. Pagrindų direktyvoje nustatytoms reguliavimo užduotims vykdyti valstybės narės paskyrė konkrečių techninių žinių turinčias savarankiškas institucijas. Tai numatyta minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje, kurioje patikslinama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi būti „teisiškai <...> atskirtos ir funkciškai nepriklausomos nuo visų organizacijų, teikiančių elektroninių ryšių tinklus, įrangą ir paslaugas“.

32. Ši didelį institucinį poveikį turinti priemonė pagrįsta tradiciškai valstybės monopolizuotų strateginių rinkų, kaip antai

telekomunikacijų rinka, atvėrimu, įpareigojant valstybes nares pagal Sąjungos teisę atskirti tarpininko, kuriam suteikti viešosios valdžios įgaliojimai, ir verslininko, kuris teisėtai tikisi gauti pelno, funkcijas.

33. Siekiant suderinti šiuos du aspektus pagal Pagrindų direktyvą reguliavimo funkciją atlieka nepriklausomos institucijos, kurios telekomunikacijų srityje vadinamos nacionalinėmis reguliavimo institucijomis. Šių institucijų nepriklausomumas sustiprinamas direktyvų nuostatomis, tačiau valstybės narės taip pat turi diskreciją nustatyti tikslią jo apimtį. Todėl reikia pabrėžti, kad esama dviejų nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumo apsaugos ir apibrėžimo lygių, iš kurių pirmasis – Sąjungos teisės, direktyvose nustatant bendresnes šios apsaugos ribas, o antrasis – nacionalinės teisės, kurioje turi būti konkrečiau apibrėžtas šio nepriklausomumo turinys.

34. Šis antrasis nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumo lygis pripažįstamas pačioje Pagrindų direktyvoje. Iš tikrųjų jos preambulėje nurodyta, kad šių institucijų reguliavimo įgaliojimai neturi pažeisti „institucijų autonomijos ir valstybių narių konstitucinių įsipareigojimų ar neutralumo principo, taikomo valstybių narių taisyklėms, reglamentuojančioms Sutarties 295 straipsnyje nustatytą turto nuosavybės sistemą <...>“[10].

35. Šiai sistemai papildyti Teisingumo Teismas neseniai pateikė kelias naudingas aiškinimo taisykles, taip padėdamas derinti nacionalinių reguliavimo institucijų nepriklausomumą ir valstybių narių institucinę autonomiją.

1. Nacionalinėms reguliavimo institucijoms taikytina Teisingumo Teismo praktika ir valstybių narių institucinė autonomija

36. Pagal tvirtai nusistovėjusį principą valstybių narių institucijos, turinčios vykdyti pagal Sąjungos teisę tenkančius įpareigojimus, skiriamos atsižvelgiant į atitinkamas konstitucines sistemas[11]. Vis dėlto valstybėms narėms skirstant įgaliojimus neturi kilti pavojus nei Sąjungos teisės nuostatų formuluotei, nei veiksmingumui.

10 — 11 konstatuojamoji dalis.

11 — Žr., be kita ko, 1976 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Rewe-Zentralfinanz ir Rewe-Zentral* (33/76, Rink. p. 1989, 5 punktas), Sprendimą *Comet* (45/76, Rink. p. 2043, 13 punktas), 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Peterbroeck* (C-312/93, Rink. p. I-4599, 12 punktas), 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Courage ir Crehan* (C-453/99, Rink. p. I-6297, 29 punktas), 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Safalero* (C-13/01, Rink. p. I-8679, 49 punktas), 2007 m. kovo 13 d. Sprendimą *Unibet* (C-432/05, Rink. p. I-2271, 39 punktas) ir 2007 m. birželio 7 d. Sprendimą *J. van der Weerd ir kt.* (C-222/05–C-225/05, Rink. p. I-4233, 28 punktas).

37. Įtampa tarp valstybių narių institucijų autonomijos ir Sąjungos teisės veiksmingumo dar labiau paaštrėja, kai Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas derina tam tikrą sektorių ir imasi valstybėms narėms taikytinų institucijų veiklos organizavimo priemonių. Kaip žinoma, taip yra telekomunikacijų srities direktyvų atveju, kai pagal Pagrindų direktyvą valstybės narės įpareigojamos įsteigti nepriklausomas specializuotąsias institucijas[12]. Tokiu atveju būtina nacionalinės institucinės sistemos atitiktis Sąjungos teisei, nors tai nereiškia, kad valstybės narės neturi jokios diskrecijos.

38. Iš tikrųjų Teisingumo Teismo praktika patvirtino, kad nacionalinių reguliavimo institucijų įsteigimas ir veiklos organizavimas įsilieja į direktyvose, reglamentuojančiose telekomunikacijų sritį, nustatytą bendrą ir abstrakčią sistemą ir kad valstybės narės turi didelę diskreciją šiai sistemai patikslinti. Šios ir kitos taisyklės, ypač naudingos siekiant atsakyti į šį prejudicinį klausimą, nustatytos dviejuose šiuo atveju svarbiuose sprendimuose: *Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones*[13] ir *Komisija prieš Vokietiją*[14].

39. Byloje *Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones* buvo nagrinėjamas klausimas, ar valstybė narė gali paskirstyti nacionalinius numeracijos išteklius ir nacionalinių numeracijos planų valdymą skirtingoms institucijoms. Šias funkcijas, minimas Pagrindų direktyvos 10 straipsnio 1 dalyje, Ispanijos Karalystė paskirstė nacionalinei reguliavimo institucijai ir vyriausybei. Teisingumo Teismas išsprendė šį klausimą nustatydamas, kad Pagrindų direktyva nedraudžia valstybei narei skirtingoms institucijoms paskirstyti pagal šią direktyvą nacionalinėms reguliavimo institucijoms pavestinų funkcijų. Tačiau šioje byloje priimtame sprendime buvo nurodyta svarbi sąlyga: valstybės narės turi ne tik užtikrinti reguliavimo institucijų funkcinį nepriklausomumą nuo organizacijų, teikiančių elektroninių ryšių tinklus, įrangą ir paslaugas, „bet ir lengvai prieinama forma skelbti užduotis, kurias turi atlikti šios reguliavimo institucijos, bei Komisijai pranešti reguliavimo institucijų, kurioms pavestos šios funkcijos, pavadinimus ir jų atitinkamą atsakomybę“[15].

40. Ispanijos nacionalinės reguliavimo institucijos ir šios valstybės narės vyriausybės ginčą galiausiai išsprendė *Tribunal Supremo* (Ispanijos Aukščiausiasis teismas), kuris

12 — Šiuo klausimu žr. S. Muñoz Machado ir J. Esteve Pardo. (leid.), „Fundamentos e instrumentos jurídicos de la regulación económica“, *Derecho de la regulación económica*, 1 t., Madridas, Iustel, 2009, p. 133.

13 — 2008 m. kovo 6 d. sprendimas (C-82/07, Rink. p. I-1265).

14 — 2009 m. gruodžio 3 d. sprendimas (C-424/07, Rink. p. I-11431).

15 — 25 punktas.

pritaikė minėtą Teisingumo Teismo praktiką, priimdamas nacionalinei reguliavimo institucijai palankų sprendimą[16]: viena vertus, nacionalinių reguliavimo institucijų statusą gali turėti įvairios nepriklausomos reguliavimo institucijos; kita vertus, valstybė narė turi atlikti tokį skirstymą laikydamasi būtiniausių nuspėjamumo reikalavimų, aiškiai apibrėždama kiekvienos institucijos funkcijas ir nedelsiant pranešdama apie jas Komisijai[17].

41. Antrasis Teisingumo Teismo sprendimas, į kurį reikia atsižvelgti – tai neseniai priimtas sprendimas minėtoje byloje *Komisija prieš Vokietiją*. Šiame ieškinyje dėl įsipareigojimų nevykdymo Komisija teigė, kad Vokietijos Federacinė Respublika pažeidė telekomunikacijų srities direktyvas, įstatymu apribodama reguliavimo taikymą jautrioms rinkoms bei nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimus nurodyti ir veikti, susijusius su konkrečiais reguliavimo tikslais. Savo sprendime Teisingumo Teismas išnagrinėjo du šioje byloje labai svarbius aspektus: pirma, jis pabrėžė nacionalinių reguliavimo institucijų vaidmenį analizuojant atitinkamas rinkas iš esmės siekiant nustatyti, ar aptariamoje rinkoje veikiančios įmonės turi didelę įtaką, dėl kurios gali būti iškraipytas šios rinkos veikimas. Kadangi Vokietijos teisės aktų leidėjas nenumatė nacionalinių reguliavimo institucijų dalyvavimo apibrėžiant naujas rinkas ir jas tiriant, Teisingumo Teismas nusprendė, kad jis sutrukdė nacionalinėms reguliavimo institucijoms vykdyti joms pagal direktyvas *aiškiai* suteikiamus įgaliojimus[18]. Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, kad įstatymo norma, pagal kurią nacionalinėms reguliavimo institucijoms nustatomi tam tikri tikslai nenurodant kitų, minimų direktyvose, yra neteisėta. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas nurodė, kad teisės aktų leidėjui teikiant pirmenybę vienam iš tikslų, kurių siekti pagal Pagrindų direktyvą įpareigojamos nacionalinės reguliavimo institucijos, „lyginami minėti tikslai, nors tokį palyginimą turi atlikti nacionalinė reguliavimo institucija, vykdydama jai pavestas reguliavimo užduotis“[19].

42. Generalinis advokatas M. Poiares Maduro savo išvadoje, pateiktoje minėtoje byloje *Komisija prieš Vokietiją*, išsamiai išnagrinėjo šį klausimą pabrėždamas, kad teisės aktų leidėjui kartais gali būti uždrausta vykdyti nacionalinėms reguliavimo institucijoms nustatytas funkcijas. Minėtos išvados 63 punkte nurodyta, kad „jei ši diskrecija būtų suteikta nacionaliniam įstatymų leidėjui, kiltų skirtingos pasekmės nei ją suteikus nacionalinėms reguliavimo institucijoms. Bendrijos reguliavimo sistema sukūrė nacionalines reguliavimo institucijas ir suteikė joms konkrečius įgaliojimus dėl vienos priežasties: jos turi būti nepriklausomos nuo tam tikrų interesų ir priimti sprendimus vadovaudamosi tik šios reguliavimo sistemos nustatytais kriterijais“.

16 — 2009 m. kovo 10 d. *Tribunal Supremo* (Aukščiausiojo teismo) Administracinių bylų skyriaus trečiosios kolegijos sprendimas.

17 — Žr. M. Cienfuegos Mateo ir F. Armengol Ferrer „Cuestión prejudicial comunitaria, pluralidad de organismos nacionales reguladores en el ámbito de las telecomunicaciones y conflicto potencial de competencias entre el Estado y las Comunidades Autónomas“, *Unión Europea Aranzadi*, 2008 m. spalis.

18 — 81–83 punktai.

19 — 93 punktas.

43. Būtent dėl to, kad kiekvienoje nacionalinėje konstitucinėje sistemoje teisės aktų leidėjas atlieka konkretų vaidmenį, aš ir pritariu generalinio advokato M. Poiares Maduro požiūriui, pagal kurį tam tikromis aplinkybėmis šis vaidmuo nesuderinamas su nacionalinėms reguliavimo institucijoms pavestomis užduotimis. Tai, kad atlikti parengiamąjį rinkų analizės darbą, lyginti tikslus ir priimti atskirus sprendimus turi šios institucijos, reiškia, jog pagal direktyvas joms suteikiami tokie įgaliojimai, nes manoma, kad techniniu ir teisiniu požiūriu jos yra tinkamiausios vykdyti Sąjungos reguliavimo sistemoje nustatytus įpareigojimus[20].

44. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytinos tokios išvados.

45. Pirma, kiekviena valstybė, direktyvose nurodytas funkcijas skirdama nacionalinėms reguliavimo institucijoms, naudojasi didele diskrecija. Taigi direktyvos nedraudžia toje pačioje rinkoje veikti kelioms nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kurių kiekviena atlieka atskiras funkcijas, jei šis skirstymas nesukuria teisinio nesaugumo. Todėl suteikiant nacionalinės reguliavimo institucijos statusą kelioms institucijoms reikia laikytis būtiniausių nuspėjamumo ir skaidrumo reikalavimų.

46. Antra, neatmestina, kad teisės aktų leidėjas kartais gali atlikti kai kurias nacionalinės reguliavimo institucijos funkcijas, jei, valstybės narės manymu, tai reikalinga, su sąlyga, kad būtų laikomasi minėtų nuspėjamumo ir skaidrumo reikalavimų. Teisės aktų leidėjas gali netgi priimti sprendimus, turinčius tiesioginės įtakos nacionalinės reguliavimo institucijos funkcijoms, neprisiimdamas nacionalinės reguliavimo institucijos statuso[21]. Tačiau iš minėto Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* matyti, jog siekiant, kad ši veikla neprieštarautų direktyvoms, ji neturi nei riboti, nei naikinti funkcijų, kurios pagal direktyvas aiškiai pavestos nacionalinėms reguliavimo institucijoms. Šio valstybių narių teisėkūros įgaliojimų ribojimo pagrindas yra pats nacionalinių reguliavimo institucijų buvimas, nes šios sumanytos ir įsteigtos konkretiems tikslams, kurių valstybės narės priimdamos direktyvą numatė siekti per technines

20 — N. Komesar „Imperfect Alternatives – Choosing Institutions in Law, Economics and Public Policy“, Čikaga, University of Chicago Press, 1994, 176 ir paskesni puslapiai.

21 — 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/140/EB (OL L 337, p. 37), iš dalies keičiančios 2002 m. telekomunikacijų srities direktyvas, tryliktoje konstatuojamojoje dalyje pripažįstama, kad teisės aktų leidėjas nėra pati tinkamiausia institucija vykdyti nacionalinių reguliavimo institucijų funkcijas, bet griežta pozicija šiuo klausimu neišdėstoma. Kaip tik priešingai, šios konstatuojamosios dalies, kurioje apsiribojama valstybių narių atgrasymu nuo teisėkūros veiksmų, dviprasmiškumas tarsi patvirtina, kad teisės aktų leidėjai gali veikti kaip nacionalinės reguliavimo institucijos, jei laikosi tam tikrų sąlygų: „<...> Todėl nacionalinėje teisėje turėtų būti speciali nuostata, kuria būtų užtikrinta, jog į nacionalinės reguliavimo institucijos, atsakingos už *ex ante* rinkos reguliavimą arba ginčų tarp įmonių sprendimą, atliekamas užduotis nebūtų kišamasi iš išorės ar nebūtų daromas politinis spaudimas, dėl kurio būtų pakenkta institucijos sprendimų nepriklausomumui. *Dėl išorės poveikio nacionalinis įstatymų leidžiamasis organas nėra tinkamas pagal šią reguliavimo sistemą veikti kaip reguliavimo institucija*“ (kursyvu pažymėta mano).

institucijas, funkciniu požiūriu atskirtas nuo vyriausybės ir parlamento veiklos.

2. Belgijos teisės aktai, atsižvelgiant į direktyvas ir jų aiškinimą teismų praktikoje

47. Šiame etape reikia nustatyti, ar Belgijos teisės aktų leidėjas teisėtai vykdė funkcijas, kurios Pagrindų direktyvoje ir Direktyvoje 2002/22 iš esmės nustatytos nacionalinėms reguliavimo institucijoms. Jei Belgijos teisės aktų leidėjas minėtas funkcijas vykdė neteisėtai, reikia išnagrinėti ir tai, ar jis, nors prisiėmė nacionalinės reguliavimo institucijos statusą, turėjo teisę taip pasielgti.

48. Direktyvos 2002/22 12 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodyta, kad nacionalinės reguliavimo institucijos turi nustatyti, ar įmonėms, teikiančioms universaliąsias paslaugas, tai yra nepagrįstai didelė prievolė. Dėl to remdamosi minėto straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatytais kriterijais jos apskaičiuoja grynąsias universaliųjų paslaugų teikimo sąnaudas. Apskaičiavusi šias sąnaudas nacionalinė reguliavimo institucija oficialiai nusprendžia, ar įmonei tenka nepagrįstai didelė prievolė Direktyvos 2002/22 13 straipsnio prasme. Toliau aptariamoje nuostatoje nacionalinės reguliavimo institucijos nebeminimos ir nurodoma, kad „*valstybės narės* paskirtosios įmonės prašymu *nusprendžia*“[22] pradėti taikyti kompensavimo iš viešųjų lėšų mechanizmą arba paskirstyti sąnaudas telekomunikacijų paslaugų teikėjams.

49. Direktyvoje 2002/22 nustatytas metodas yra labai aiškus ir apibrėžia kiekvienos institucijos funkcijas. Akivaizdu, kad nacionalinių reguliavimo institucijų paskirtis – atlikti parengiamuosius rinkos analizės ir apibrėžimo darbus bei apskaičiuoti universaliųjų paslaugų sąnaudas. Joms pavesta vykdyti šias užduotis siekiant, kad rinkos tyrimą atliktų techniškai pajėgi ir funkciškai nepriklausoma institucija. Taip nustatyta todėl, kad nors kompensacija už universaliųjų paslaugų teikimą rinkos požiūriu yra priimtina priemonė, vis dėlto esama pavojaus, jog dėl piktnaudžiavimo kai kurių operatorių konkurencinė padėtis gali pasikeisti. Todėl Direktyvoje 2002/22 nurodyta, kad būtent nacionalinė reguliavimo institucija turi nustatyti pagrindą, leidžiantį vėliau pervesti lėšas vienam ar keliems paslaugų teikėjams.

50. Kai jau nustatoma, kad yra pakankamas techninis ir teisinis pagrindas skirti kompensaciją, Direktyva 2002/22 suteikia „valstybėms narėms“ įgaliojimus, kuriuos galima apibrėžti kaip pagrindinių sprendimų priėmimo funkciją. Todėl nuorodos į nacionalines

22 — Kursyvu pažymėta mano.

reguliavimo institucijas išnyksta, kai pradedama kalbėti apie tai, kas, be jokios abejonės, reiškia pagrindinį sprendimą, t. y. apie kompensavimo sistemos nustatymą ir galimą jos taikymą konkrečiais atvejais. Taigi pagal minėtą direktyvą sistema sukuriama dviem etapais: pirmajame tiriamojo ir techninio pobūdžio etape veikia išimtinai nacionalinės reguliavimo institucijos, o antrajame – valstybės narės ir, vadovaujantis kiekvienos valstybės narės institucinės autonomijos principu, jame veikti gali būti patikėta tinkamiausia laikomai institucijai. Vadinasi, teisės aktų leidėjui nėra kliūčių būti institucija, kompetentinga nustatyti kompensavimo sistemą, su sąlyga, kad laikomasi Direktyvos 2002/2213 straipsnyje nustatytų taisyklių.

51. Ar Belgijos Karalystėje ir buvo laikomasi tokios tvarkos?

52. Atsižvelgiant į 2005–2007 m. įvykius akivaizdu, kad į šį klausimą galima atsakyti tik neigiamai.

53. Pirma, pabrėžtina, kad pradiniame etape, kuriame veikti Direktyva 2002/22 aiškiai patiki nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir kuris aptariamu atveju teisėkūros lygiu vyko 2005 m., visai neužsimenama nei apie sąnaudų įvertinimą, nei apie „nepagrįstai didelės prievolės“ buvimo aplinkybę. Tik 2007 m. Komisijai pradėjus ikiteisminę procedūrą dėl įsipareigojimų nevykdymo Belgijos teisės aktų leidėjas priėmė aiškinamąjį ir atgaline data galiojantį įstatymą, kuriame patikslinama, kad rengiant 2005 m. birželio 13 d. įstatymą buvo atliktas toks įvertinimas ir patvirtintas „nepagrįstai didelės prievolės“ buvimas. Tačiau toks elgesys prieštarauja pačiai Direktyvos 2002/22 12 straipsnio esmei, nes šiuo straipsniu siekiama užtikrinti pirmojo procedūros etapo nuspėjamumą ir techninį pobūdį. Iš tikrųjų, kaip Teisingumo Teismas nusprendė minėtoje byloje *Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones*, apie tai, kad institucija, šiuo atveju – teisės aktų leidėjas, vykdo funkcijas, kurios paprastai pavedamos nacionalinėms reguliavimo institucijoms, turi būti paskelbta lengvai prieinama forma ir pranešta Komisijai, konkrečiai apibrėžiant kiekvienai institucijai tenkančią atsakomybę[23]. Belgijos Karalystė ne tik iki 2005 m. apie tai nepranešė, bet dar ir elgėsi visai priešingai, kadangi teisės aktų leidėjas nusistatė šias funkcijas atgaline data, nors tai sunkiai suderinama su didele reikšme, kuri direktyvose teikiama stabilumui ir teisiniam saugumui aptariamoje srityje.

54. Net darant prielaidą, kad teisės aktų leidėjas norėjo veikti ne kaip nacionalinė reguliavimo, o kaip nepriklausoma teisėkūros institucija, jo veiksmai vis tiek nesuderinami su Direktyva 2002/22. Iš tikrųjų pagal minėtą 12 straipsnį tik nacionalinės reguliavimo institucijos gali atlikti techninio ir teisinio pobūdžio tyrimus siekdamos nustatyti, ar įmonėms,

23 — 25 punktas.

kurios įpareigojamos teikti universaliąsias paslaugas, tenka „nepagrįstai didelė prievolė“. Pagal Direktyvos 2002/22 13 straipsnį nuo šios išimtinės teisės nukrypstama tik konkrečios kompensavimo sistemos nustatymo ir taikymo etapu. Teisės aktų leidėjas pagal šią direktyvą neabejotinai turi teisę pasirinkti iš kelių Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytų kompensavimo būdų, naudodamasis didele diskrecija, kuria apsaugoma valstybių narių institucinė autonomija su visiškai turtinio pobūdžio sprendimų priėmimu labai susijusiais atvejais, tačiau yra visai priešingai ankstesniuose analizės ir tyrimo etapuose. Vykdydamas ir ankstesniojo etapo funkciją, ir turtinio pobūdžio sprendimų priėmimo funkciją, kurios numatytos Direktyvos 2002/22 12 ir 13 straipsniuose, Belgijos teisės aktų leidėjas pažeidė pusiausvyrą tarp nacionalinių reguliavimo institucijų ir kitų nacionalinių valdžios institucijų, taigi pažeidė ir Europos Sąjungos teisę.

B — *Įpareigojimų teikti universaliąsias paslaugas sąnaudų apskaičiavimas*

55. Atsižvelgiant į siūlomą atsakymą į pirmąjį prejudicinį klausimą, kitų *Grondwettelijk Hof* paminėtų aspektų nagrinėti nebereikia. Remdamasis išdėstytais argumentais pagrįsta išvada prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų priimti griežtą sprendimą: kadangi ir 2005 m. birželio 13 d. įstatymas, ir 2007 m. balandžio 25 d. įstatymas yra nesuderinami su Europos Sąjungos teise, nes juose nustatyta sistema, kuria neatsižvelgta į Direktyvoje 2002/22 nustatytą procedūrą, jame pareikštas ieškinys netenka dalyko.

56. Todėl, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas uždavė papildomų klausimų, laikytina, kad į pagrindinį šioje byloje kilusį klausimą duotas naudingas atsakymas, pateikiant šį Teisingumo Teismui siūlomą sprendimą ir patikslinant, kad galima remtis ir mano išvada byloje C-222/08.

## VI — Išvada

57. Remdamasis šiais motyvais siūlau Teisingumo Teismui į *Grondwettelijk Hof* pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

„2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva), draudžia nacionaliniam teisės aktų leidėjui, remiantis universaliųjų paslaugų teikėjo patirtų sąnaudų apskaičiavimu, nustatyti nepagrįstai didelės prievolės buvimą, kadangi pagal minėtą direktyvą šios funkcijos aiškiai pavedamos nacionalinėms reguliavimo institucijoms. Jei nacionalinis teisės aktų leidėjas prisiima nacionalinės reguliavimo institucijos statusą, atitinkama valstybė narė prieš pradėdama vykdyti funkcijas, kurios paprastai pavedamos nacionalinei reguliavimo institucijai, pasitarusi su Europos Komisija turi aiškiai apibrėžti konkrečius kiekvienos institucijos įgaliojimus."